

แนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF SMALL ELEMENTARY SCHOOLS
WITH GOOD GOVERNANCE UNDER NAKHON RATCHASIMA
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE 7*

วีระศักดิ์ พลมณี, วรวุฒิ โพธิ์ศรี
อุทิศ พงษ์ภาลี, ธนวรรณ ไวบรรเทา, วิรัส ภูบุญศรี
ประเทือง รุขะจี, ยุทธศาสตร์ วาดวงศรี, ชูโชค ชะออน
ศุภฤกษ์ วงศ์บุตร, ปรีชารัตน์ รินทระ, พระฮอนต้า เข้มมา
สถาบันพระปกเกล้า
Weerasak Phonmanee, Worawuth Phosri,
Uthit Pongpalee, Thanawan Waibanthao, Wiras Phuboonsri
Prathuang Rukhaji, Yutthasat Vuangsri, ChuChok Cha-on
Suparek Wongbut, Preecharat Rinthara, Phrahonda Khemma
King Prajadhipok's Institute, Thailand
E-mail: Phonmanee4@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 วิธีดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลใช้เป็นกรอบแนวคิด เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาในภาคสนาม กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต้นแบบ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการสังเกต และ 3) การสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน เพื่อพิจารณาประเด็นและหาแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในด้านการพัฒนาคุณภาพ พบว่า ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่วนในด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม พบว่า มีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการ อย่างเท่าเทียม เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติทั้งเชื้อ

* ได้รับความเห็นชอบ: 26 ม.ค. 2563; แก้ไขบทความ: 2 มี.ค. 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 เม.ย. 2564

ชาติ ศาสนา ฐานะความเป็นอยู่ และสื่อการเรียนรู้ ส่วนสภาพปัญหา พบว่า ด้านคุณภาพ ครูไม่เพียงพอ ไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงกับสาขาหรือวิชาที่ถนัด ส่วนด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม พบว่า ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับ ขาดสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล พบว่า ในด้านคุณภาพ ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทและเหมาะสมกับผู้เรียน สร้างระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ สรรหาครูที่มีคุณภาพและเพียงพอ จัดงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคาร สถานที่ และห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย สื่อสารและสร้างความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน สร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาในด้านความเสมอภาคเป็นธรรมทางการศึกษา พบว่า ควรจัดให้มีสื่อและเทคโนโลยีช่วยสอน เสริมสร้างขวัญกำลังใจ โดยมีค่าตอบแทนพิเศษเพิ่มเติมจากปกติสนับสนุนให้สังคมยอมรับในเกียรติและศักดิ์ศรี จัดสรรงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กเป็นแบบพิเศษเพิ่มเติมบวกขึ้นจากการที่ได้รับตามปกติ

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารโรงเรียน ; ธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this study were. 1) to study the current situation and the Problems in the governance of small elementary schools with good governance. Under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7, and 2) to propose guidance on the administration of small elementary schools with good governance under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7, the method of conducting research, using the qualitative research method 3. The steps are as follows: 1) Study and analyze documents. And related research by analyzing the content in order to obtain information, it can be used as a conceptual framework. The instrument used as content analysis. 2) Study in the field. Case study of small prototype primary school by in-depth interviews Tools used It is a semi-structured interview. And observation notes; and 3) focus group discussion by 11 experts to consider issues and find guidelines for the management of small elementary schools with good governance. Under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7, a tool used as a group discussion record.

The research results were found that:

1. The research results showed that the current condition in the quality development was found that using a participatory management process. And internal quality assurance system by giving opportunities for stakeholders Contribute to its development In terms of equality And fairness, it was found that the treatment of service recipients Equitably, not discriminating against race, religion, status and learning materials as for the problem condition, it was found that the quality of the teachers was inadequate, not complete the class, did not match the field of expertise or the subjects of their expertise. As for equality and fairness, it was found that teachers were burdened with many levels of teaching lack of modern media and technology for learning. The budget is not enough for management.

2. The results of the research on guidelines for the governance of small elementary schools with good governance found that in terms of quality, the curriculum should be tailored to the context and suitable for the learners. Establish an effective internal quality assurance system Recruiting qualified and adequate teachers Budgeting to renovate modern buildings and laboratories Communicate and build shared school ownership. Create network partners in the development. In terms of equality and fairness in education, it was found that media and technology should be provided to help teach. Strengthening morale with extra compensation from normal, supporting society to recognize honor and dignity Allocate a small school budget to a special addition to the normal one.

Keywords: Guidelines for schools Administration; good governance

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินงานด้านการปฏิรูปการศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา โดยกำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษา และเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้หมดไป รวมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น แต่จากการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษ พบประเด็นปัญหาที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ “คุณภาพและโอกาส” ของผู้เรียน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของคุณภาพและโอกาสของผู้เรียน คือ “โรงเรียนขนาดเล็ก” ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) โรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นคงอยู่ 2) โรงเรียนที่มีการควมรวมโรงเรียน และ 3) โรงเรียน

ที่มีการบริหารโดยชุมชนมีส่วนร่วมโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลง เนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจะมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์และคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมมากที่สุด จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการ “ควบรวมโรงเรียน” เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย รูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก แนวทางการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และแนวทางการบริหารจัดการโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะ 4 ปี (ปีงบประมาณ 2562 - 2565) เพื่อสร้างความเข้าใจกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตให้ตระหนักรู้ นโยบาย และแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยให้จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562 - 2565 ให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวทางมาตรการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นวาระแห่งชาติ และต้องเป็นนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่อง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทุกระดับ

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นด้านประสิทธิภาพอย่างเดียว คงจะไม่ถูกต้องนักเพราะการศึกษาเป็นการลงทุนในการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องใช้ระยะเวลา และต้องใช้กระบวนการที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละพื้นที่ การควบรวมโรงเรียนจึงเป็นการเพิ่มความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสภาพสังคมไทย และจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คือ การที่สังคมมีการเลือกปฏิบัติ มีความไม่เท่าเทียมกันในรายได้และทรัพย์สิน ความไม่พึงพอใจในการศึกษา เพศ กลุ่มอายุ และถิ่นที่อาศัย ดังนั้น การเสริมสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทไทย คือ ควรมีการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง ยกกระดับคุณภาพของการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและรัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียม (รัชวดี

แสงมหะหมัต, 2560) และจากการศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก และแนวทางพัฒนาความเข้มแข็งของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 (ณัฐกุล รุณผาบ, 2557) พบว่า ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกับชุมชนหลังจากโรงเรียนถูกยุบเลิก คือ นักเรียนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ครูจ้างสอนและแม่ค้า ทำให้บุตรหลานต้องไปเรียนไกลบ้าน และที่สำคัญจะไม่มีโรงเรียนที่เป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัด และโรงเรียนขาดหายไปจากชุมชน ซึ่งการพัฒนาการศึกษาดังกล่าวต้องอาศัย เครือข่ายความร่วมมือ ที่เรียกว่า “บวร” บ้าน วัด และโรงเรียน สุมิตร สุวรรณ และคณะได้ศึกษาโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม (สุมิตร สุวรรณ และคณะ, 2558) พบว่า การทำให้ผู้ปกครองประชาชน และเครือข่าย ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้นั้น มีความยากพอสมควรเพราะประชาชนคนไทยโดยทั่วไปมักคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการผ่านทางโรงเรียนและครู ในส่วนของผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในชนบทมักขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลาน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เพราะต้องทำงานประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควรดังนั้นจะต้องหาวิธีการและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ในส่วนของบริษัทธุรกิจเอกชนอาจใช้มาตรการลดหย่อนภาษีเพิ่มขึ้นในกรณีที่มีการสนับสนุนเงินให้กับโรงเรียน เป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้กำหนดนโยบายการบริหาร จัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวทางมาตรการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีจำนวนทั้งสิ้น 228 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 123 โรงเรียน จาก 6 อำเภอ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7, 2562) ในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นจะต้องบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียม เป็นธรรมในด้านการศึกษา

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และนำวิธีการบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล อันจะส่งผลต่อการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สอดรับกับนโยบายการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน) ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 123 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน) ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา) ที่ผ่านการประเมินการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. รอบ 3 สามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ มีความเสมอภาค ความเท่าเทียม และเป็นธรรมในด้านการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยการศึกษาภาคสนามเป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน เพื่อจัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหาแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จของการบริหารจัดการ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) จัดกลุ่มเนื้อหาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และระบบการประกันคุณภาพภายใน บริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และ งานบริหารทั่วไป โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนได้เสีย คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม พบว่า มีการปฏิบัติต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน อย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะความเป็นอยู่ เช่น ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน สื่อการเรียน เป็นต้น ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า ใช้ 3 เสาหลัก คือ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในชุมชน ปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม สภาพปัญหา พบว่า ด้านคุณภาพ ปัญหาครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ ไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงกับสาขาหรือวิชาที่ถนัด ด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับ ขาดสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

2. ผลการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล ให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษา จะต้องมีการบริหารที่เป็นขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงให้มีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น โดยปรับเปลี่ยนเจตคติที่ตัวบุคคล และต้องเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน เพื่อตอบสนองความต้องการของสิ่งที่ได้จากการพัฒนา คือ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ในรอบการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 งาน คือ 1) งานวิชาการ ด้านคุณภาพ ควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทกับขนาดโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) และสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ นิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องและถูกวิธี ด้านความเสมอภาคเป็นธรรม จัดให้มีเทคโนโลยีช่วยสอน ใช้ ICT เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างหลากหลาย ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยการรับสัญญาณการสอนทางไกลจากโรงเรียนไกลกังวลหัวหิน (NEW DLTV) เพื่อให้บริการนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล 2) งานบริหารงานบุคคล ด้านคุณภาพ ควรมีการสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเพียงพอ ทั้งสายวิชาการและฝ่ายสนับสนุน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนครูต่อนักเรียน แต่ให้มีครูครบชั้น และมีสายสนับสนุนอย่างเหมาะสมตามขนาดโรงเรียน ด้านความเสมอภาคเป็นธรรม ควรมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของ

ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีโครงการเป็นพิเศษ รวมทั้งมีการพิจารณาความดี ความชอบโดยเฉพาะ ค่าตอบแทนพิเศษเพิ่มเติมจากปกติให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และสนับสนุนให้ส่งมอรับใน เกียรติและศักดิ์ศรีของครูและบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรม 3) งาน งบประมาณ ด้านคุณภาพ ควรจัดงบประมาณในการปรับปรุงอาคาร สถานที่ และห้องปฏิบัติที่ทันสมัย ด้าน เสมอภาคเป็นธรรม ควรจัดงบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็กเป็นแบบพิเศษเพิ่มเติมบวกขึ้นจากการที่ได้รับ ตามปกติ การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับนักเรียน งบประมาณและครู มีการประสานทำข้อตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดและกระทรวงการคลังเพื่อกำหนด ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินและการพัสดุที่ง่ายขึ้น สะดวก แต่มีประสิทธิภาพโดยวิธีการตรวจสอบ ที่เน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการ 4) งานบริหารทั่วไป ด้านคุณภาพ ควรมีการปลูกจิตสำนึกทัศนคติที่ว่า “โรงเรียนของเรา” มีสื่อสารและสร้างความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ทั้งสื่อสารโดยตรง และทางสื่อออนไลน์ โดยเน้นเรื่องการสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน สถานประกอบการ ชมรม สมาคมศิษย์เก่า สถานศึกษาอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เป็นต้น ด้านความเสมอภาคเป็นธรรม ควรมีการระดมทรัพยากรอย่าง หลากหลาย ในการพัฒนาอย่างรอบด้าน จากภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมใน การขับเคลื่อนงานบริหารทั่วไป

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ใช้กรอบการบริหารโรงเรียน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป และใช้แนวคิดการบริหารเพื่อประโยชน์สุขของผู้รับบริการ คือ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยนำหลัก ธรรมาภิบาลทั้ง 6 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารจัดการให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเสมอภาค และ ความเป็นธรรมทางการศึกษา อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น จึงนำ หลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระ ราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อีกทั้ง พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 20) มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงทำให้โรงเรียนมีความคล่องตัว มีอิสระ ในการบริหารจัดการ ตามหลักการจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ประกอบกับในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีลักษณะของนักบริหารการศึกษามืออาชีพ เป็นผู้นำการ

เปลี่ยนแปลง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่ง นโยบาย ทฤษฎี หลักการบริหารจัดการ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียน ส่วนสภาพปัญหา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่เพียงพอ ไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงกับสาขาหรือวิชาที่ถนัด ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับ ขาดสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ อาจเป็นเพราะว่าในภาวะปัจจุบันอัตราการเกิดมีจำนวนลดลง และการคมนาคมขนส่ง มีความสะดวกมากขึ้น ประกอบกับค่านิยมการส่งลูกเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในตัวเมือง ทำให้มีนักเรียนลดลงเรื่อยๆ และทำให้อัตราครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. จำเป็นต้องลดลง ในขณะที่ภาระงานที่ต้องสอน หรืองานอื่นๆ เหมือนเดิม สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ธรรมาภิรมย์โชค (2557:95) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน คือ ปัญหาส่วนใหญ่ ครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก หรือวิชาที่ถนัด และครูต้องรับภาระหนักสอนหลายระดับ และหลายรายวิชา ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล ให้เกิดคุณภาพ การศึกษา ความเสมอภาค และความเป็นธรรม พบว่า ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในชุมชนปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษา จากความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า จะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของสิ่งที่ได้จากการพัฒนา คือ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ในกรอบการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 งาน สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ธรรมาภิรมย์โชค (2557:101) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นต้นแบบ 10 แห่ง ครูและบุคลากรมุ่งมั่นทำงานเต็มความสามารถ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ และคิดหานวัตกรรม 1) งานวิชาการ หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทกับขนาดโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ จัดให้มีระบบการสนับสนุนทั้งในและนอก มีเทคโนโลยีช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยการรับสัญญาณการสอนทางไกลจากโรงเรียนไกลกังวลหัวหิน (NEW DLTV) เพื่อให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรมทางการศึกษา และสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 (2562:20).แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562 – 2565 มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย การใช้ New DLTV/DLIT 2) งานบริหารบุคคล ให้มีครูครบชั้น และมีสายสนับสนุนอย่างเหมาะสม ด้านการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้สังคมยอมรับในเกียรติและศักดิ์ศรีของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ธรรมาภิรมย์โชค (2557:101) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า ผู้บริหารควรสร้างขวัญ

กำลังใจ เห็นคุณค่าของโรงเรียนขนาดเล็ก และทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และ บุคลากรที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่คำนึงแม้ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง จัดการเรียนการสอน ที่สามารถประยุกต์ได้หลายรูปแบบ ซึ่งจะทำให้สังคมยอมรับในเกียรติและศักดิ์ศรีของครู โรงเรียนขนาดเล็กได้ 3) งานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กเป็นแบบพิเศษเพิ่มเติมบวกขึ้นจากการที่ได้รับตามปกติ จัดงบประมาณ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับนักเรียนงบประมาณและครู เพื่อให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรมกับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำข้อตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดและกระทรวงการคลังเพื่อกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินและการพัสดุที่ง่ายขึ้น สะดวกแต่มีประสิทธิภาพ โดยวิธีการตรวจสอบที่เน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ทรัพย์ภริมา (2557:105) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า แนวทางของโรงเรียนในด้านงบประมาณ ควรบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับนักเรียนงบประมาณและครู จัดสรรและบริหารงบประมาณ โดยมีการสนับสนุนงบประมาณในด้านอื่นๆ กับโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทและความจำเป็น 4) งานบริหารทั่วไป ปลุกจิตสำนึกทัศนคติที่ว่า “โรงเรียนของเรา” สื่อสารและสร้างความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน โดยเน้นเรื่องการสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพในการระดมทรัพยากรอย่างหลากหลาย ในการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งสื่อสารโดยตรง และทางสื่อออนไลน์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน สอดคล้องกับ สุระเดช โสมาบุตร และพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2560 : 29) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและความรับผิดชอบ มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาและขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนประชุม พูดคุย ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่าย ประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากรมาช่วยในการจัดการศึกษา

บทสรุป

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยสภาพปัจจุบันมีการใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วม ด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม ซึ่งพบว่า มีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะความเป็นอยู่ และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ส่วนสภาพปัญหาด้านคุณภาพ คือ ครูไม่เพียงพอ ไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงกับสาขาหรือวิชาที่ถนัด ด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม พบว่า ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับชั้น ขาดสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่ทันสมัย

งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตามก็มีปัจจัยที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล ให้เกิดคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาค และเป็นธรรม ได้ คือ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในชุมชนปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษา จากความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กระบวนการบริหารที่เป็นขั้นตอน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริง คือ การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ในรอบการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 งาน และมีปัจจัยของความสำเร็จ เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษาได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมทั้ง 4 งาน เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าขององค์การร่วมกัน พร้อมทั้งจะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีแผนการพัฒนาระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว มีหน่วยงานเฉพาะกิจหรือศูนย์ปฏิบัติการจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ทำงานเชิงรุกเพื่อบูรณาการประสานเชื่อมโยง ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น และสถานประกอบการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อระดมทรัพยากรในด้านต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพอย่างเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล ในระดับการศึกษาอื่นๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา สังกัดเอกชน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และมีประโยชน์ครอบคลุมทุกระดับการศึกษาของไทย

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเพียงแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล เท่านั้น ยังมีได้นำไปสังเคราะห์ถึงวิธีการดำเนินการ หรือรูปแบบด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณัฐกุล รุณผาบ. (2557). การศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก และแนวทางพัฒนาความเข้มแข็งของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(2), 304-316.
- พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(12), 95.
- รัชเวตี แสงมหะหมัด. (2560). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: คุณภาพสังคมที่คนไทยมองเห็น. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(1), 33-66.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2562). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562 – 2565*. เอกสารกลุ่มนโยบายและแผน.
- สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2558). โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 282-298.
- สุรเดช โสมาบุตร และพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(6), 28-41.